

Nozīmīgākie vēstures fakti par baltiem.

Baltu maztautas - veidošanās periods, izcelsme, izplatība, īss pārskats par visām ciltīm.
Dzīvesstils. Zemgaļi un sēļi, to izcelsme, vēsture un identitāte Baltu tautu kontekstā.

Vēsturnieks un arheologs, Latvijas Universitātes
Vēstures un filozofijas fakultātes asociētais profesors,
vēstures zinātņu doktors **Andris Šnē**

27.01.2022.



*Projekts Nr. LLI-447 “Starptautiskā kultūras tūrisma
maršruta “Baltu ceļš” atpazīstamības veicināšana”
 (“Izzini Baltus/Explore Balts”)*

Periodizācija un terminoloģija

Aizvēsture / dzelzs laikmets:

Agrais dzelzs laikmets, 1. – 4. gs.

Vidējais dzelzs laikmets, 5. – 8. gs.

Vēlais dzelzs laikmets, 9. – 12. gs.

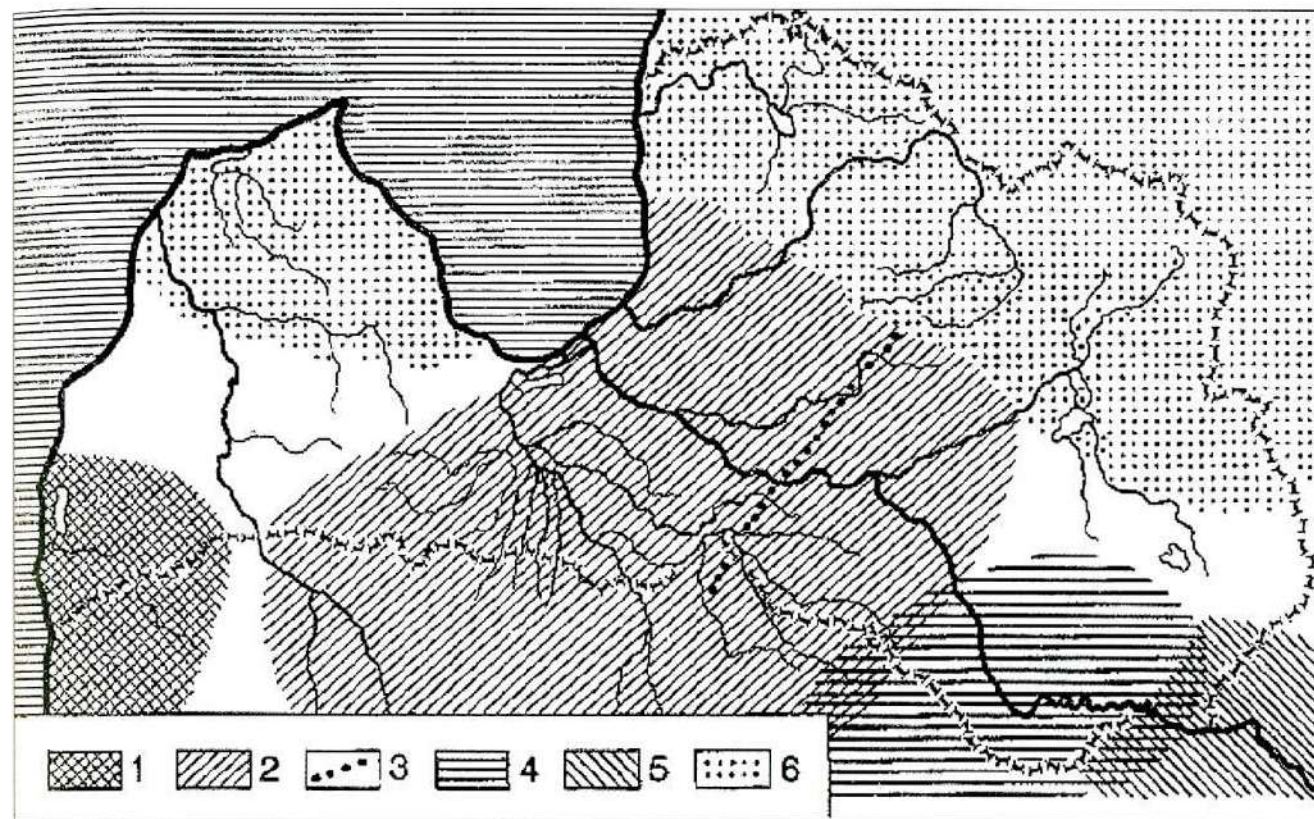
Viduslaiki, 13. – 15. gs.:

Krusta karu laikmets, 13. gs.

Vēlie viduslaiki, 14. – 15. gs.

Apzīmējumi: ciltis, maztautas, tautības, sentautas, etnokulturālās / etnolingvistiskās grupas, etnosi, vadonības sabiedrības, valstiskie veidojumi, agrās valstis....

Latvijas teritorija agrajā dzelzs laikmetā

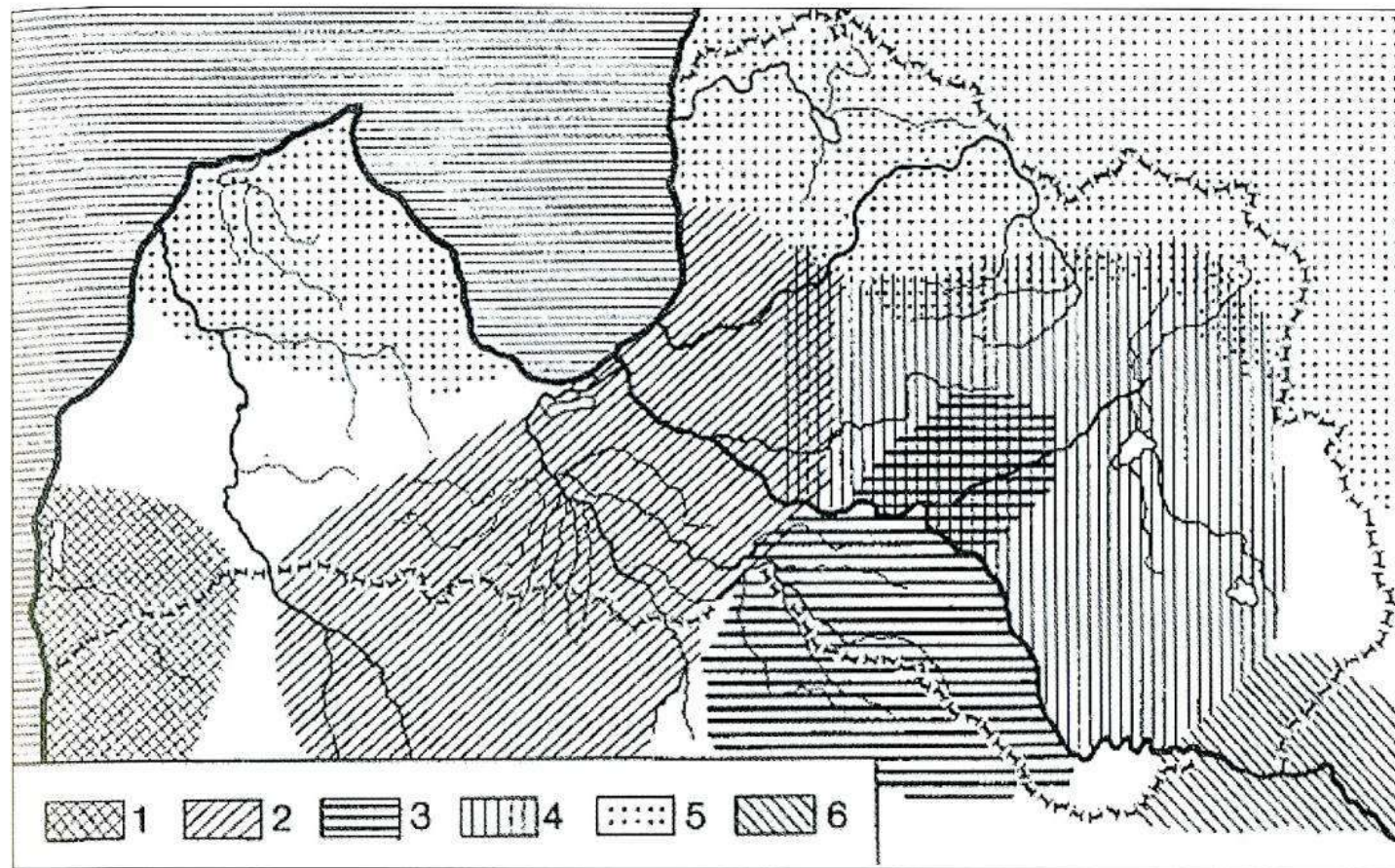


8. att. Kultūretniskās grupas 1.–4. gs.:

1 – dienvidrietumu Latvijas līdzenie kapulauki (kuršu priekšteči), 2 – uzkalniņu kapulauki ar akmeņu riņķi (zemgaļu–sēļu–žemaišu priekšteči), 3 – aptuvenā robeža starp uzkalniņu kapulauku rietumu un austrumu grupām, 4 – švikātās keramikas austrumbaltu kultūra, 5 – Dņepras–Daugavas kultūra, 6 – akmeņu krāvumu kapulauki (Baltijas somi)

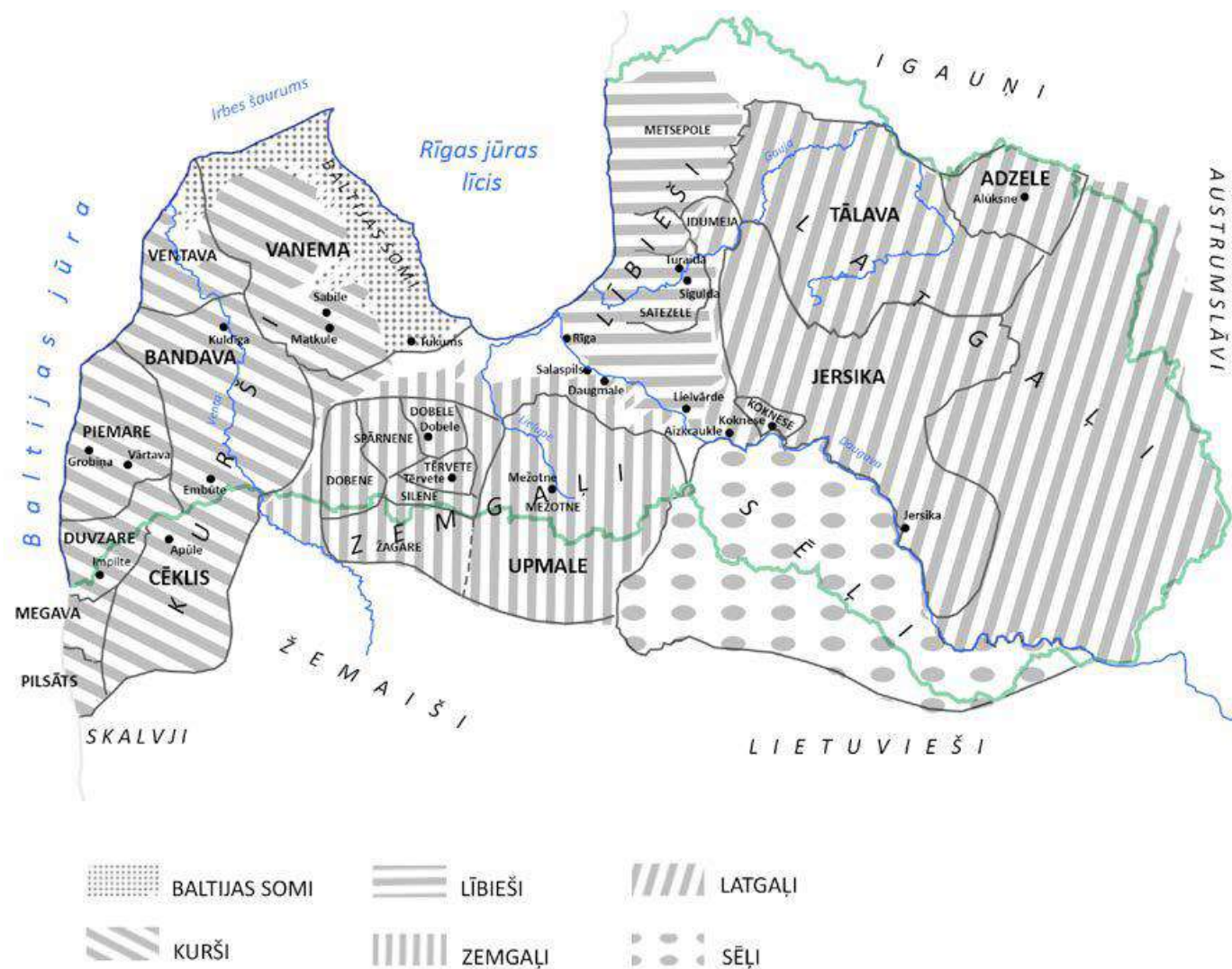
(Vasks A. Latvian archaeology: research and conclusions. *Inside Latvian Archaeology*. Ed. by O. W. Jensen, H. Karlson, A. Vijups. Göteborg, 1999, fig. 2)

Latvijas teritorija vidējā dzelzs laikmetā



10. att. Kultūretniskās grupas 5.–8. gs.: 1 – kurši, 2 – zemgaļi, 3 – sēļi, 4 – latgaļi, 5 – Baltijas somi, 6 – Tušemļas-Bancerovas kultūras balti (Vasks A. Latvian archaeology: research and conclusions, fig. 3)

Latvijas teritorija vēlajā dzelzs laikmetā



Tērvetes pilskaļns





Arheoloģiskie izrakumi Mežotnes pilskalnā,
1939. g., Voldemāra Ģintera vadībā

(no: http://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/metmat/vesture_6_9/bildes11.shtml)



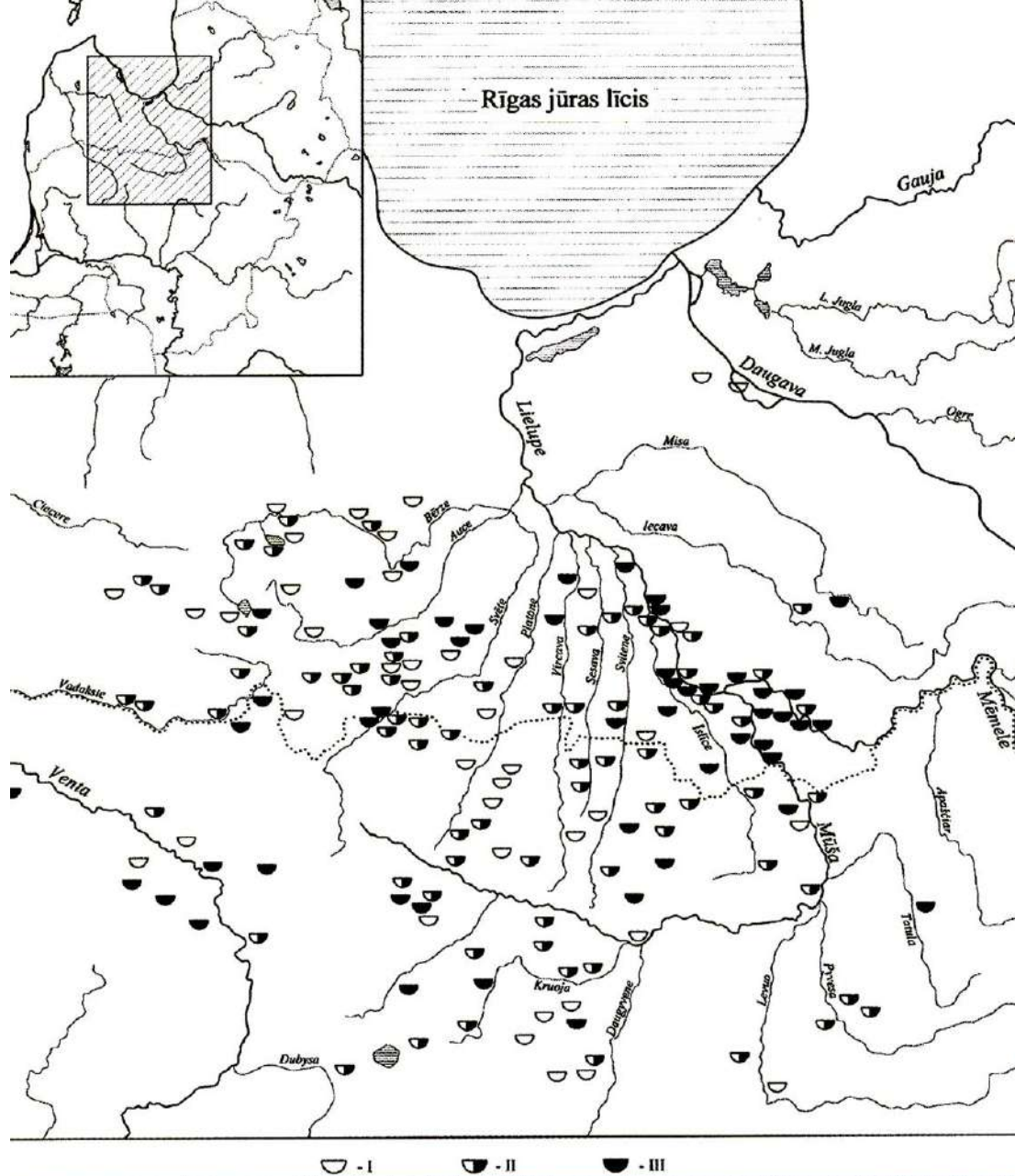
Dignājas pilskalns ar apmetni

*No: Dignājas pilskalns / Latvijas pilskalni / Latvian hillforts
(latvijas-pilskalni.lv)*

Stupeļu pilskalns



No: No: A.Vilcāne. Latgaļu un sēļu zemes un kultūra 12.–13. gadsimtā. . Ievietots: Vara, zeme un sabiedrība: politiskās un sociālās transformācijas Austrumbaltijā 12. un 13. gadsimtā: Latvijas simtgades jubilejai veltītā konferenču cikla "Valsts pirms valsts" pirmās starptautiskās zinātniskās konferences rakstu krājums. Sastādītājs Andris Šnē. Rīga: Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2020.



No: <https://emuzejs.lnm.lv/books/Zemgali-senatne/#page=13>

[199] Zemgaļu 5.–13. gs. līdzeno kapulauku izplatības karte. I – 5.–8. gs., II – 5.–13. gs., III – 9.–13. gs.

Zemgaļu sievietes rotas, 11. gadsimts, Ciemaldes kapulauks, 10. kaps

No: A. Vasks. Kultūra, valoda un etniskums: etnokulturālās grupas un to identifikācijas raksturelementi Latvijas teritorijā dzelzs laikmeta nogalē. Ievietots: Vara, zeme un sabiedrība: politiskās un sociālās transformācijas Austrumbaltijā 12. un 13. gadsimtā: Latvijas simtgades jubilejai veltītā konferenču cikla "Valsts pirms valsts" pirmās starptautiskās zinātniskās konferences rakstu krājums. Sastādītājs Andris Šnē. Rīga: Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2020.





Sēļu
arheoloģiskās
vietas
aizvēstures
beigās

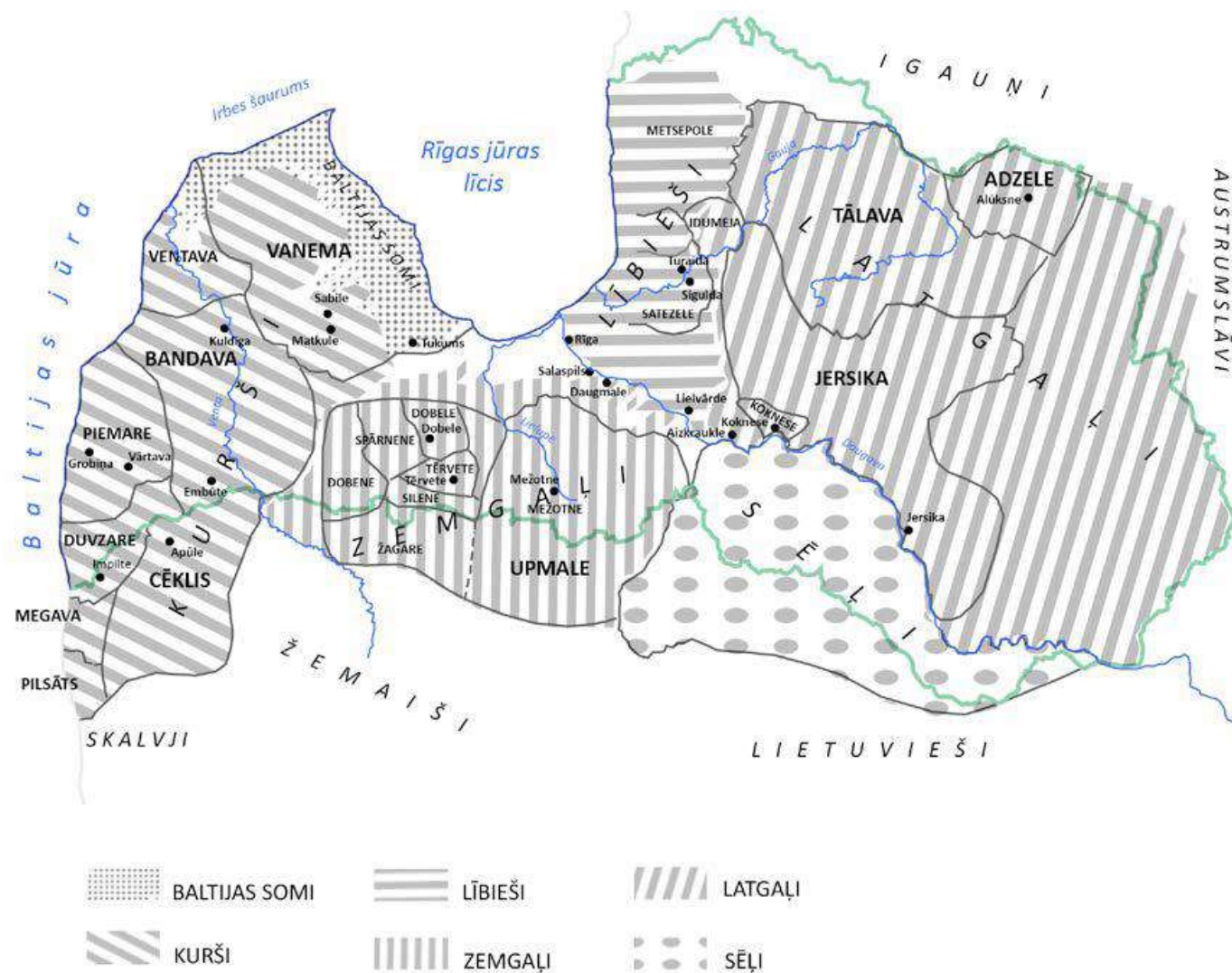
No: Sēlijas stāsts –
Sēļuklubs (seluklubs.lv)

Kulta vietas: Melķītāru muldakmens

No:
[Zemgales reģiona senas kulta vietas 2012 A Griņbergs.pdf \(senvietas.lv\)](#)



Latvijas teritorija vēlajā dzelzs laikmetā



Zemgaļu pilskalni – zemju centri

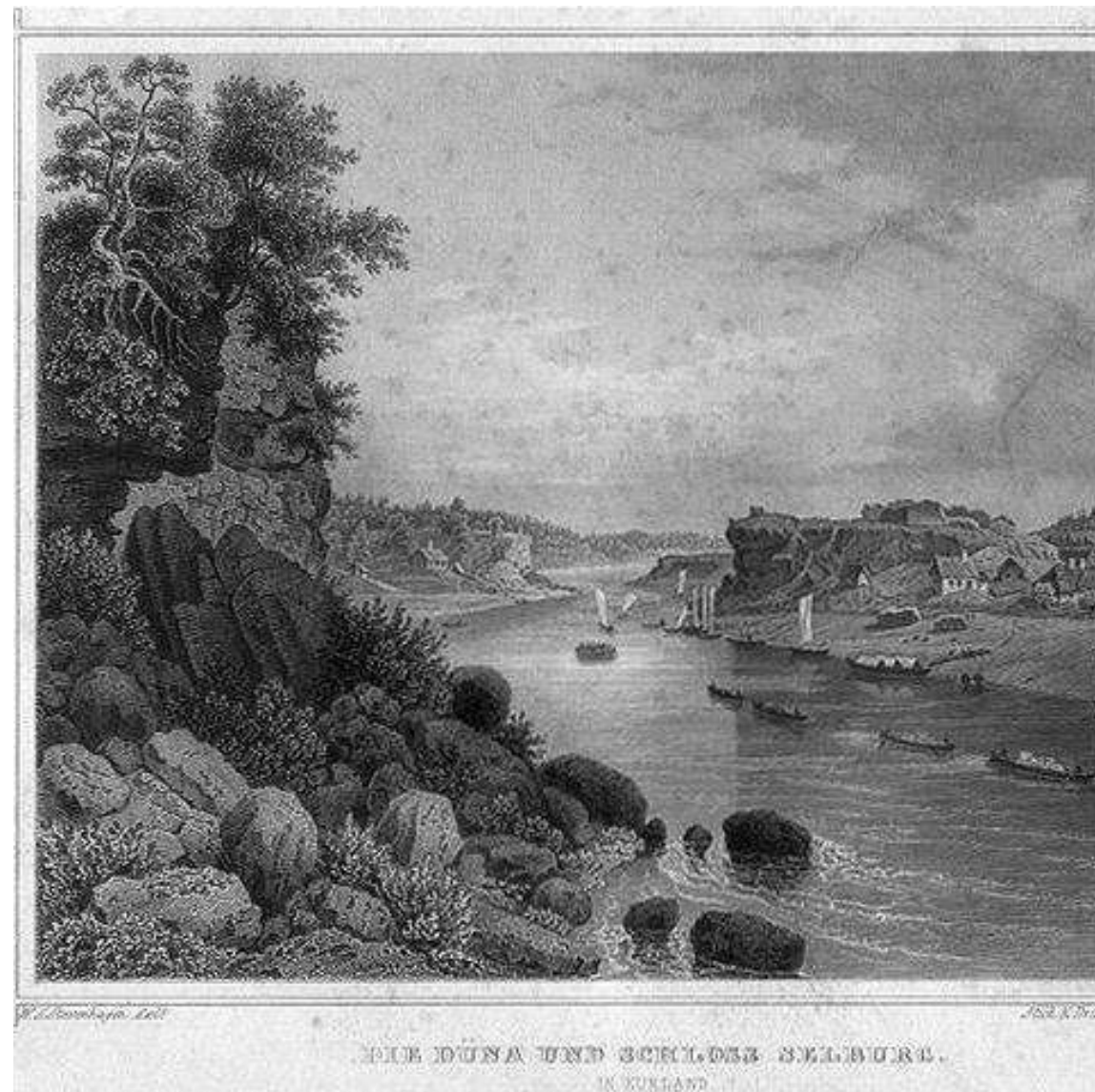
Incēnu (Dobes) pilskalns



Sēlpils – sēļu un Sēlpils bīskapijas centrs

V.Štafenhāgena gravūra, 1866. g.

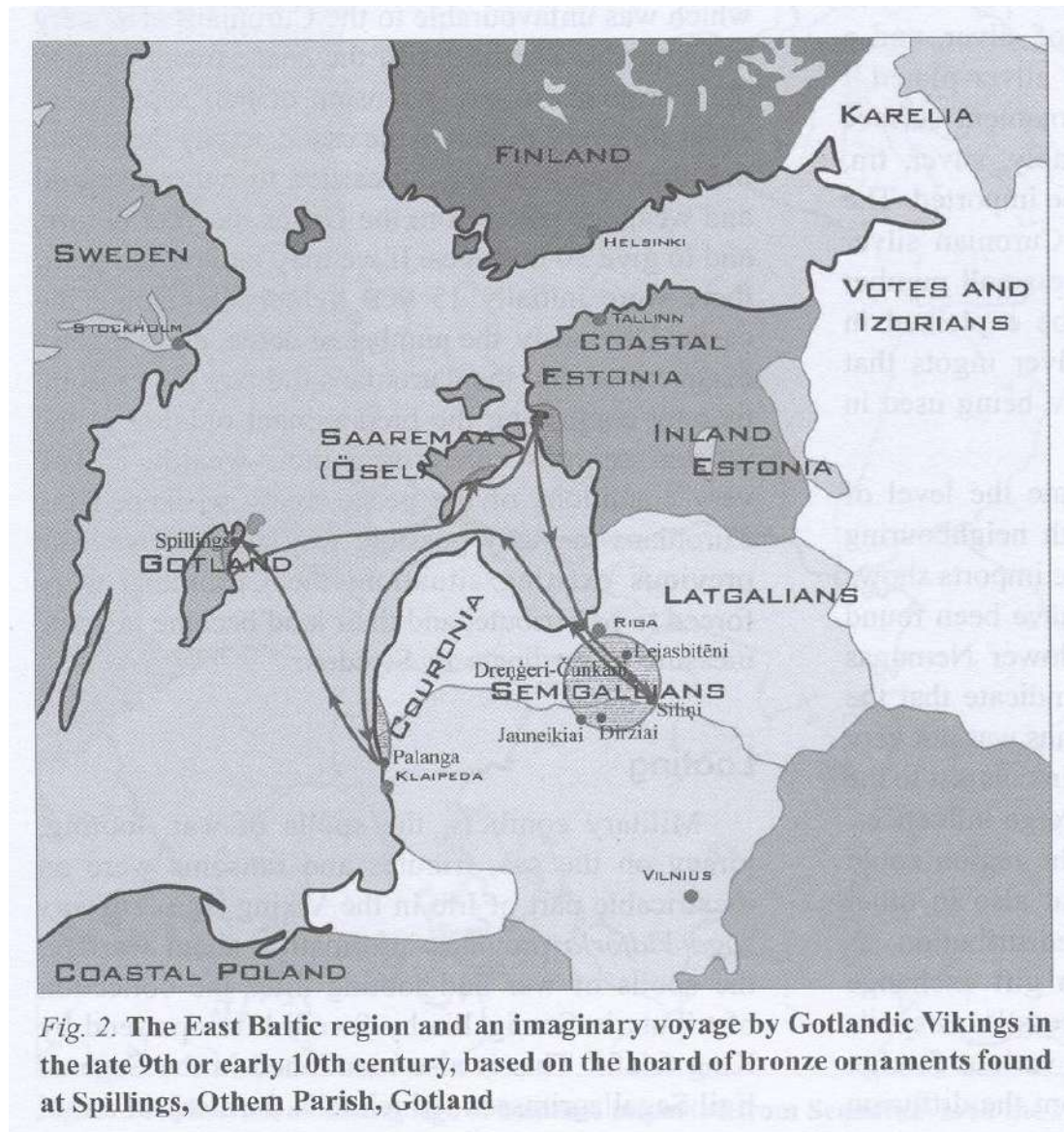
No: [Sēlpils pils — Vikipēdija \(wikipedia.org\)](#)



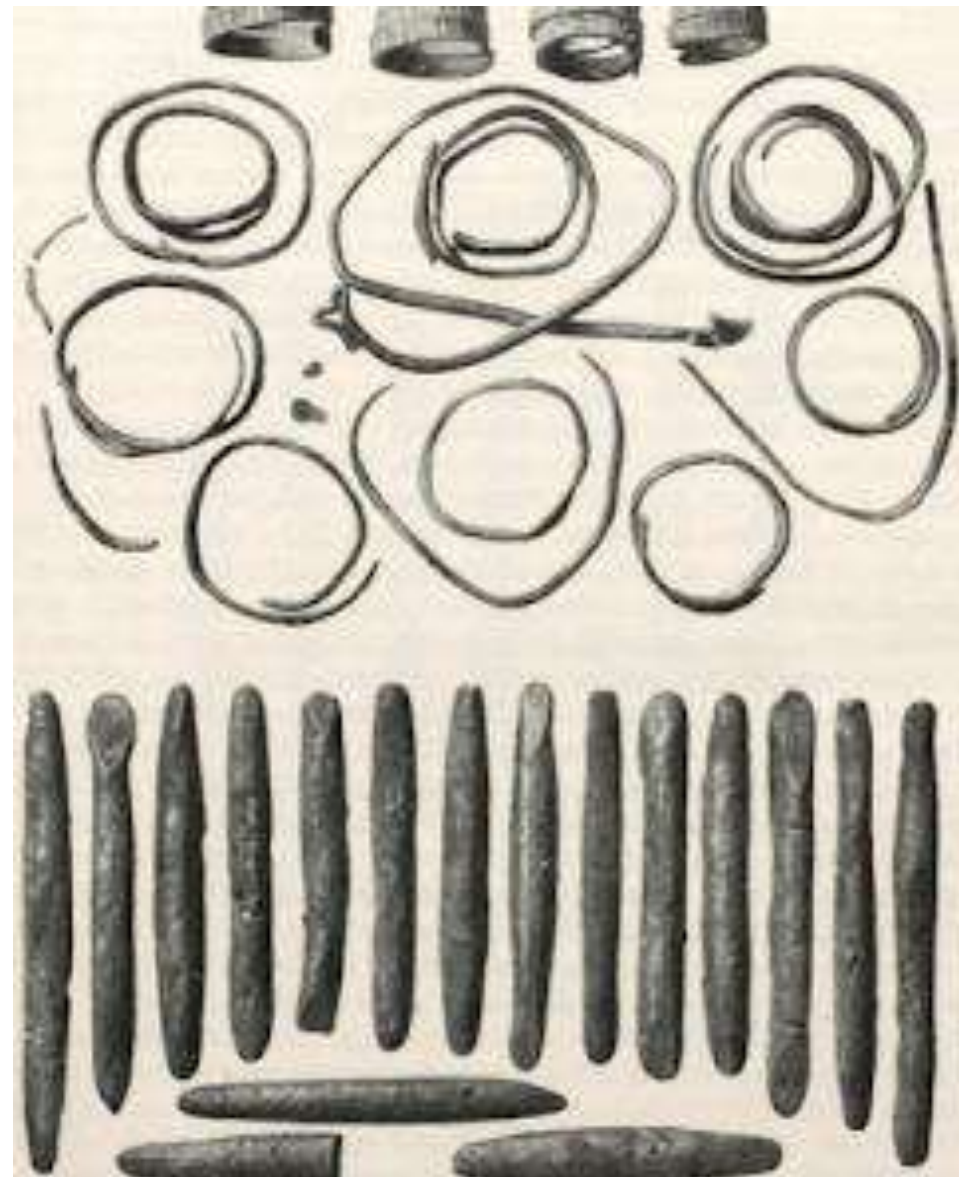


No: <https://okupacijasmuzejs.lv/lv/skolam/macibu-materiali/latvijas-okupācijas-muzeja-vestures-atlants-latvija-eiropa-20/>

Kāda gotlandiešu vikinga
jūrasbrauciens 9./10.gs.
mijā
(A.Bliujienes rekonstrukcija)



Salgales Rijnieku depozīts, 11. gs.



No: *Senatne un Māksla*", Nr.2, 1938

Senākās
rakstīto
vēstures
avotu ziņas
par baltiem,
tostarp
zemgaļiem
un sēļiem

Antīko autoru darbi ar ļoti hipotētiskiem
Austrumbaltijas telpas pieminējumiem

Skandināvu rūnakmeņi un sāgas

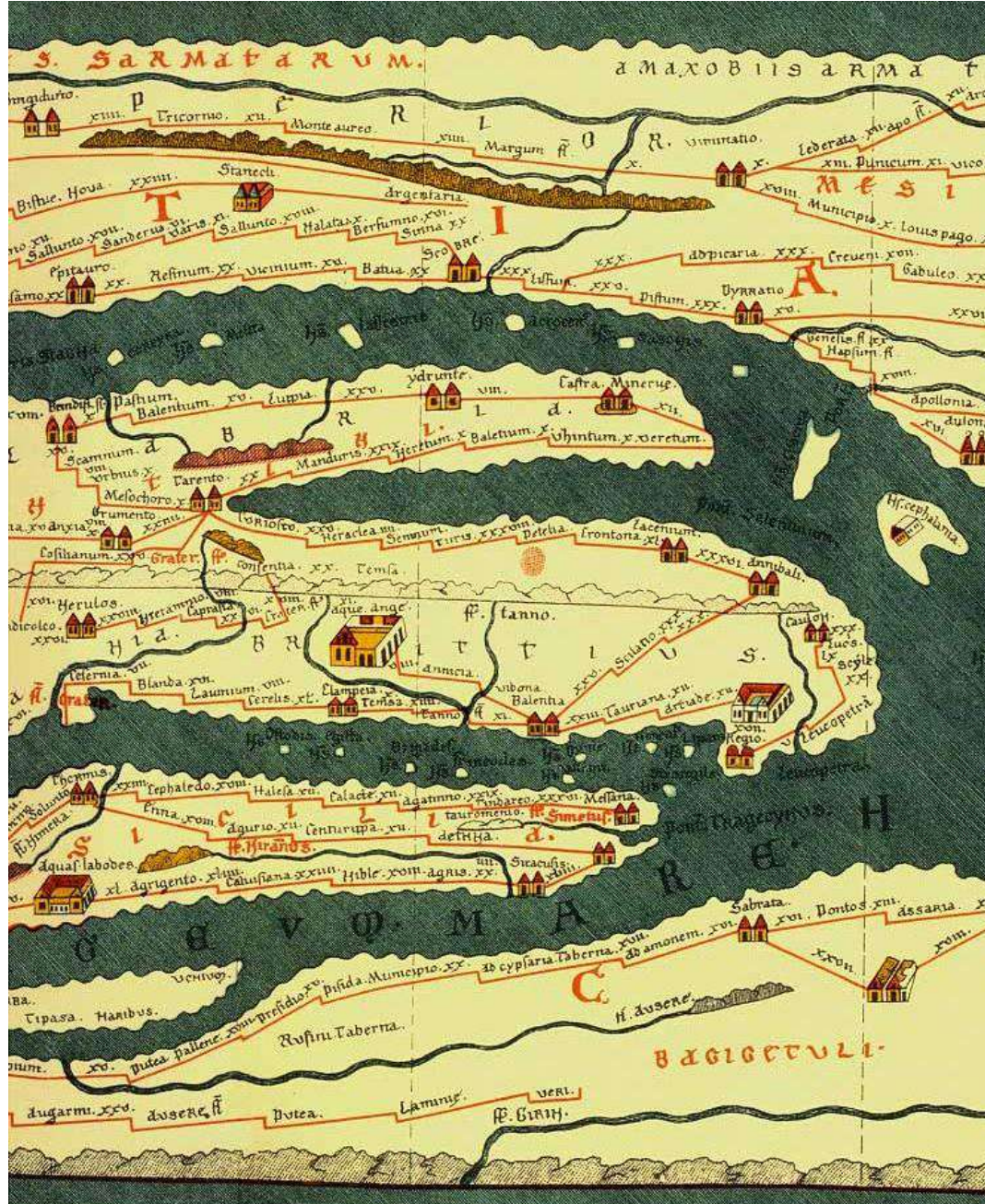
Ziemeļvācu latīņu kristīgās kultūras
pārstāvju hronikas

Senās Krievzemes hronikas

Krusta karu laikmeta hronikas un zemju
dalīšanas līgumi

*Tabula
Peutingeriana,
4.gs. itinerarium*

No: Tabula Peutingeriana – Digital Maps of the Ancient World



Nēdervalas rūnakmens, ap 1040. g.

(cēlusi Sigrīda par piemiņu savam vīram Svenam, kurš bieži braucis ar bagātiem kuģiem gar Kolkas ragu uz Zemgali)





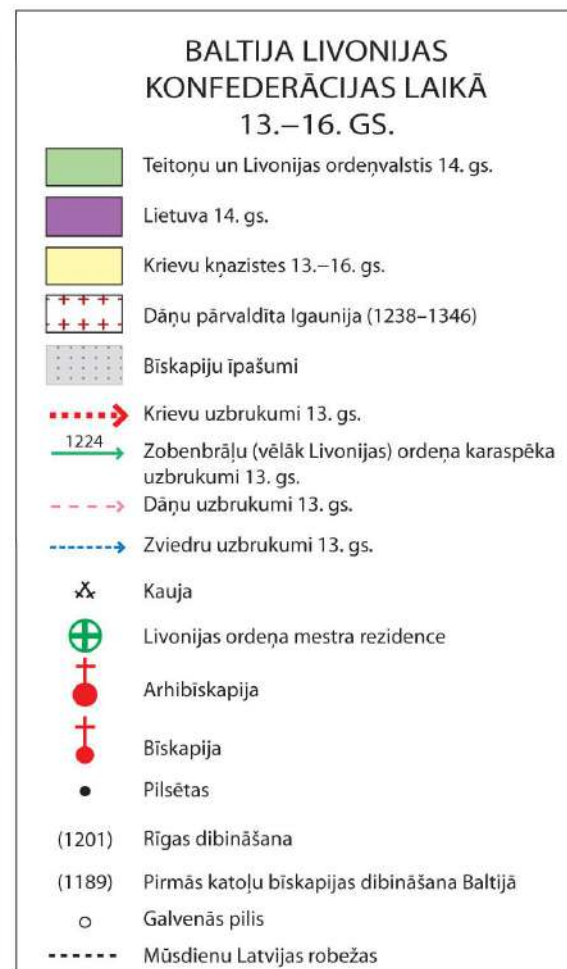
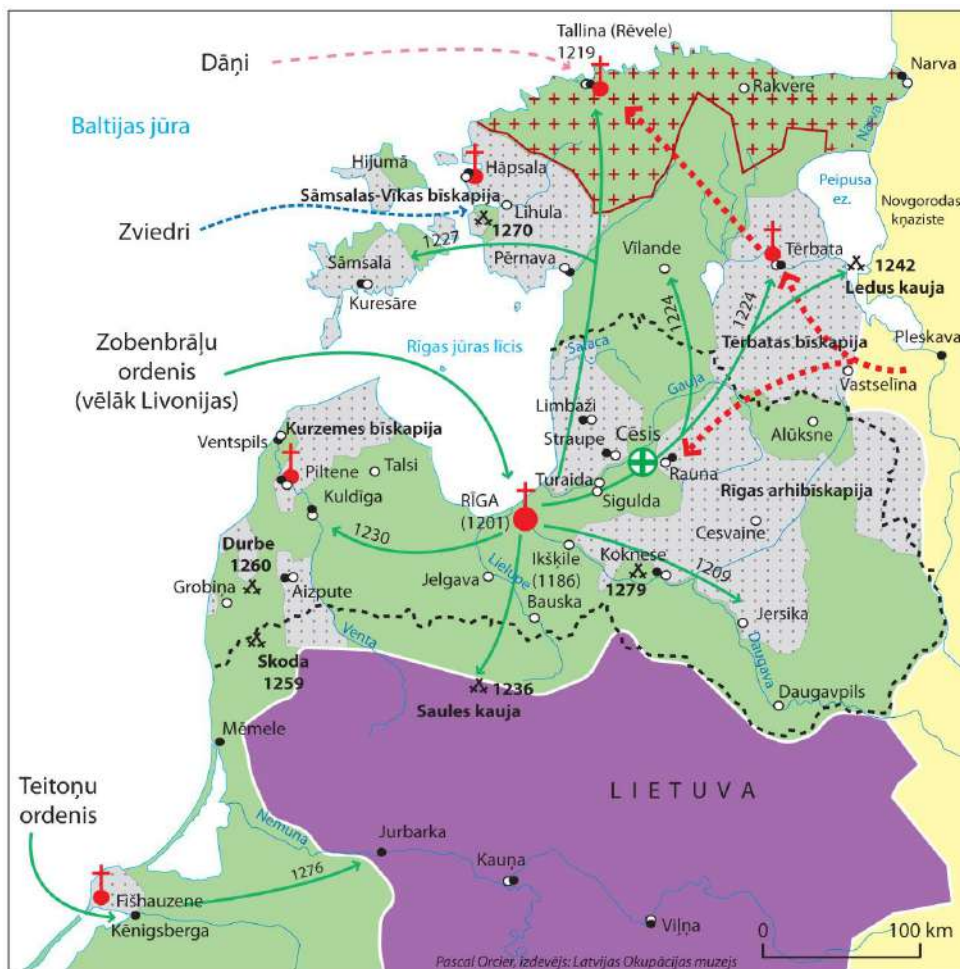
Senkrievu hroniku apkopojums «Pagājušo gadu stāsts» (*Повесть временных лет*), 12. gs.

А вот другие народы, дающие дань Руси: чудь, меря, весь, мурома, черемисы, мордва, пермь, печера, ямь, литва, зимигола, корсь, нарова, ливы, - эти говорят на своих языках, они - от колена Иафета и живут в северных странах.

.....

В год 6614 (1106). (...) В тот же год победила зимигола Всеславичей, всех братьев, и дружины их перебила 9 тысяч.

Krusta karu laikmets un Livonijas tapšana



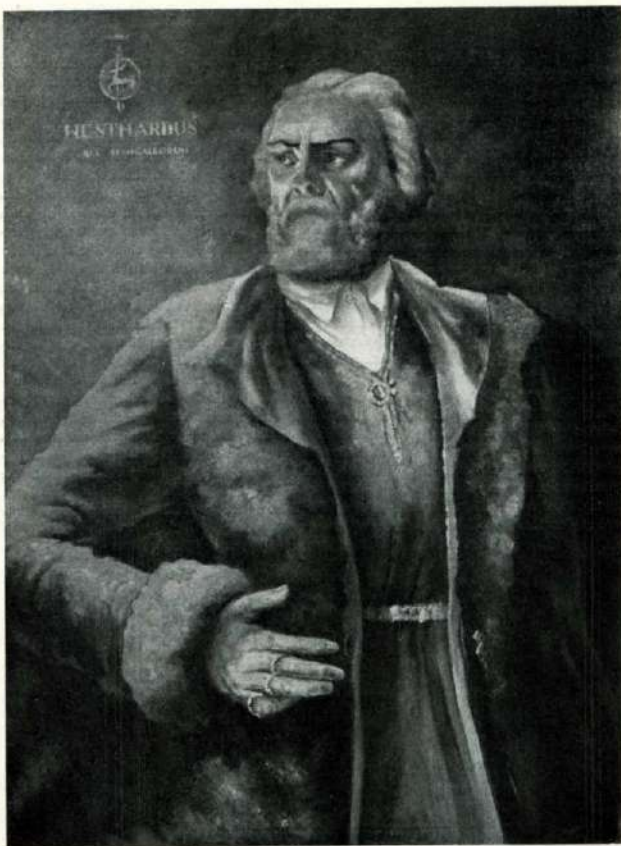
<https://okupacijasmuzejs.lv/lv/skolam/macibu-materiali/latvijas-okupācijas-muzeja-vestures-atlants-latvija-eiropa-20/>

Saules kaujas vietas
meklējumos: 1900.g.
arheoloģiskie izrakumi
Vecsaules Čāpānu senkapos



Zemgaļu krusta karu
laikmeta vadoņu-
varoņu
mīts: Viestarts un
Nemeisis

(L.Liberta gleznas,
1936-1937, no žurnāla
«Senatne un Māksla»)



„Westhordus,
Rex Semigallorum”.
L. Liberta glezna Rīgas pili.



„NAMEISE REX SEMIGALLORUM”
L. LIBERTA GLEZNA, PĪLĪ

«Zemgaļu jaunā pils» Tērvetē



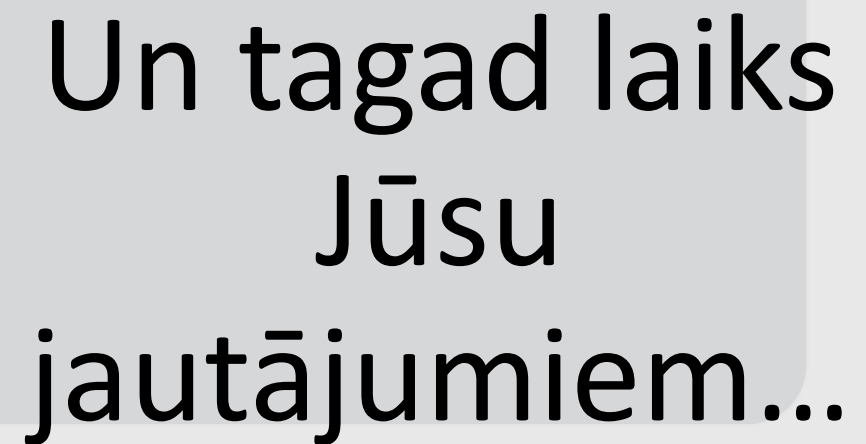


Latvijas Arheologu biedrības projekts «Aizkraukles pilskalna dārgumi»

[Aizkraukles pilskalna dārgumi — LATVIJAS ARHEOLOGU BIEDRĪBA \(arheologubiedriba.lv\)](http://arheologubiedriba.lv)



Paldies par
uzmanību!



Un tagad laiks
Jūsu
jautājumiem...